

Briselē, 23.5.2018
COM(2018) 407 final

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Īrijas 2018. gada valsts reformu programmu

un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Īrijas 2018. gada stabilitātes programmu

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Īrijas 2018. gada valsts reformu programmu

un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Īrijas 2018. gada stabilitātes programmu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu¹ un jo īpaši tās 5. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību², un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu³,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas⁴,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

- (1) Komisija 2017. gada 22. novembrī pieņēma gada izaugsmes pētījumu, tādējādi uzsākot 2018. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu. Tajā pienācīgi ņēma vērā Eiropas sociālo tiesību pīlāru, ko Eiropas Parlaments, Padome un Komisija pasludināja 2017. gada 17. novembrī. Gada izaugsmes pētījumā iekļautās prioritātes Eiropadome apstiprināja 2018. gada 22. martā. Komisija 2017. gada 22. novembrī uz Regulas (ES) Nr. 1176/2011 pamata pieņēma arī brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā Īrija bija minēta to dalībvalstu vidū, par kurām tiks izstrādāts padziļināts pārskats. Tajā pašā dienā Komisija pieņēma arī ieteikumu “Padomes ieteikums par eurozonas ekonomikas politiku”, kuru Eiropadome

¹ OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.

² OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.

³ COM(2018) 407 final.

⁴ P8_TA(2018)0077 un P8_TA(2018)0078.

apstiprināja 2018. gada 22. martā. Ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku (turpmāk “eurozonai adresētais ieteikums”) Padome pieņēma 2018. gada 14. maijā.

- (2) Ņemot vērā to, ka Īrija ir dalībvalsts, kuras valūta ir euro, un ekonomiskajā un monetārajā savienībā starp ekonomikām ir cieša savstarpējā saikne, Īrijai būtu jānodrošina pilnīga un savlaicīga ieteikuma par eurozonas ekonomikas politiku īstenošana, kā tas ir atspoguļots turpmāk minētajos ieteikumos, jo īpaši 1. un 2. ieteikumā.
- (3) 2018. gada ziņojums par Īriju⁵ tika publicēts 2018. gada 7. martā. Tajā tika izvērtēti Īrijas panākumi attiecībā uz to, kā tiek īstenoti Padomes 2017. gada 11. jūlijā pieņemtie konkrētai valstij adresētie ieteikumi, turpmākie pasākumi, kas veikti pēc iepriekšējos gados pieņemtajiem ieteikumiem, un Īrijas progress virzībā uz stratēģijas “Eiropa 2020” valsts mērķu sasniegšanu. Tajā bija ietverts arī padziļināts pārskats, kurš veikts saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 5. pantu un kura rezultāti arī tika publicēti 2018. gada 7. martā⁶. No Komisijas veiktās analīzes secināms, ka Īrijā pastāv makroekonomikas nelīdzsvarotība. Konkrētāk, lielais privātais un valsts parāds un neto ārējās saistības rada neaizsargātību. Tomēr ir veikti būtiski uzlabojumi. Straujš produktivitātes pieaugums pēdējo gadu laikā ir uzlabojis konkurētspēju un padarījis pozitīvu tekošā konta bilanci, kas nozīmē, ka strauji samazinās lielais neto ārvalstu saistību apjoms. Spēcīga ekonomikas izaugsme turpina veicināt privātā sektora aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanu. Tomēr privātā sektora parāds joprojām ir liels, lai gan, novērtējot uzņēmumu parādu, ir jāņem vērā daudznacionālo uzņēmumu darbības lielā ietekme, un mājsaimniecību parāds, šķiet, kopumā atbilst pamatrādītājiem. Tiek prognozēts, ka valsts parāds turpinās samazināties, un budžeta deficīts tuvosies līdzsvaram. Mājokļu cenas strauji pieaug, lai gan to līmenis iepriekš, iespējams, bija pārāk zems, un tādējādi tiek stiprinātas arī mājsaimniecību bilances. Bankas ir labi rekapitalizētas, un to rentabilitāte pakāpeniski uzlabojas. Kaut gan ieņēmumus nenesošu aizdevumu apjoms joprojām ir liels, tas turpina samazināties. Šīs ievainojamības novēršanai ir veikti politikas pasākumi, bet dažiem no tiem būs vajadzīgs laiks, lai sniegtu gaidītos rezultātus.
- (4) Īrija 2018. gada 18. aprīlī iesniedza savu 2018. gada valsts reformu programmu un 30. aprīlī – savu 2018. gada stabilitātes programmu. Lai ņemtu vērā abu programmu savstarpējo saistību, tās izvērtētas vienlaikus.
- (5) Attiecīgie šai valstij adresētie ieteikumi ir ņemti vērā, plānojot Eiropas strukturālos un investīciju fondus 2014.–2020. gada plānošanas periodam. Kā paredzēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1303/2013⁷ 23. pantā, Komisija var pieprasīt dalībvalstij pārskatīt tās partnerības nolīgumu un attiecīgās programmas un ierosināt grozījumus, ja tas vajadzīgs, lai palīdzētu īstenot attiecīgos Padomes ieteikumus. Sīkāku informāciju par minētā noteikuma izmantošanu Komisija ir

⁵ SWD(2018) 206 final.

⁶ COM(2018) 120 final.

⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1303/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1083/2006 (OV L 347, 20.12.2013., 320. lpp.).

sniegusi Norādēs par to, kā piemērojami pasākumi, kuri saista Eiropas strukturālo un investīciju fondu efektivitāti ar pareizu ekonomikas pārvaldību⁸.

- (6) Uz Īriju pašlaik attiecas Stabilitātes un izaugsmes pakta preventīvā daļa, un tai piemēro pārejas noteikumu par parādu. Valdība savā 2018. gada stabilitātes programmā prognozē, ka nominālais budžeta deficīts 2018. gadā nedaudz samazināsies, proti, līdz 0,2 % no IKP, un pēc tam turpinās pakāpeniski uzlaboties, 2021. gadā sasniedzot pārpalikumu 0,4 % apmērā no IKP. Ir paredzēts no 2019. gada sasniegt vidēja termiņa budžeta mērķi – strukturālo deficītu 0,5 % apmērā no IKP. Saskaņā ar stabilitātes programmu ir paredzams, ka valdības parāda attiecība pret IKP 2018. gadā samazināsies līdz 66 % un 2021. gadā turpinās samazināties līdz 58,7 %. Makroekonomikas scenārijs, uz kura ir balstītas minētās budžeta prognozes, ir ticams. Tajā pašā laikā netika pietiekamā mērā precizēti pasākumi, kuru mērķis ir veicināt plānoto deficīta mērķu sasniegšanu no 2019. gada.
- (7) Padome 2017. gada 11. jūlijā ieteica Īrijai nodrošināt, ka valdības neto primāro izdevumu nominālā pieauguma temps nepārsniegtu 2,4 % 2018. gadā, kas atbilstu gada strukturālajai korekcijai 0,6% apmērā no IKP. Vienlaikus Padome paziņoja, ka būtu pienācīgi jāņem vērā mērķis panākt fiskālās politikas nostāju, kas palīdz gan stiprināt pašreizējo atlabšanu, gan nodrošināt Īrijas publisko finanšu stabilitāti. Pamatojoties uz Komisijas 2018. gada pavasara prognozi, pastāv risks, ka būs neliela novirze no ieteiktās fiskālās korekcijas 2018. gadā un 2017. un 2018. gadā kopā.
- (8) Īrijai 2019. gadā būtu jāsasniedz tās vidējā termiņa budžeta mērķis. Tas saskaņā ar valdības neto primāro izdevumu nominālā pieauguma tempu⁹, kas nepārsniedz 5,3 %¹⁰ un kas atbilst gada strukturālajai korekcijai 0,1 % apmērā no IKP. Balstoties uz Komisijas 2018. gada pavasara prognozi, tiek prognozēts, ka 2019. gadā strukturālajā bilanci tiks reģistrēts pārpalikums aptuveni 0,4 % apmērā no IKP, kas pārsniedz vidēja termiņa budžeta mērķi. Tiek prognozēts, ka Īrija 2018. gadā izpildīs pārejas noteikumu par parādu un 2019. gadā noteikumu par parādu. Kopumā Padome uzskata, ka Īrijai jābūt gatavai veikt turpmākus pasākumus, lai nodrošinātu atbilstību Stabilitātes un izaugsmes pakta noteikumiem 2018. gadā, un ir paredzams, ka Īrija ievēros Stabilitātes un izaugsmes pakta noteikumus 2019. gadā. Ņemot vērā atšķirību starp IKP mērījumiem un iekšzemes ražojumu apjomu Īrijā un saistīto ietekmi uz parāda attiecību pret IKP, Īrijas pašreizējos cikliskos apstākļus un paaugstinātos ārējos riskus, būtu ieteicams izmantot visus neparedzētos ieņēmumus, lai vēl vairāk samazinātu vispārējās valdības parāda attiecību.
- (9) Publisko finanšu stāvoklis ir uzlabojies, pateicoties stabilai ražošanas apjomam izaugsmei, tomēr joprojām pastāv ieņēmumu svārstīguma risks un joprojām ir iespējams ieņēmumus padarīt noturīgākus pret ekonomikas svārstībām un

⁸ COM(2014) 494 final.

⁹ Valdības primāros neto izdevumus veido kopējie valdības izdevumi, izņemot procentu izdevumus, izdevumus saistībā ar Savienības programmām, kas ir pilnībā izlīdzināti ar ienākumiem no Savienības fondiem, un nediskrecionāras izmaiņas saistībā ar bezdarbnieku pabalstu izdevumiem. Valsts finansētā bruto pamatkapitāla veidošanas līmenis ir izlīdzināts četru gadu laikposmā. Ir ņemti vērā tiesību aktos paredzētie diskrecionārie ieņēmumu pasākumi vai ieņēmumu palielinājumi. Vienreizēji pasākumi gan ieņēmumu, gan izdevumu jomā ir atskaitīti. Izdevumu kritērijs attiecībā uz Īriju atspoguļo korekciju attiecībā uz 10 gadu atsaucē likmes vidēja termiņa izaugsmes potenciāla traucējumu, kuru radīja ārkārtīgi liels reālā IKP pieaugums 2015. gadā. Ņemot vērā Īrijas iestāžu pieeju 2017. gada budžeta aprēķinos, Komisija izmantoja vidējos 2014. un 2016. gada potenciālās izaugsmes rādītājus.

¹⁰ 2018. gadā izdevumu kritērijs atspoguļo korekciju attiecībā uz 10 gadu atsaucē likmes vidēja termiņa izaugsmes potenciāla traucējumu, kuru radīja ārkārtīgi liels reālā IKP pieaugums 2015. gadā.

nelabvēlīgiem satricinājumiem. Ierobežojot nodokļu izdevumu tvērumu un skaitu un paplašinot nodokļu bāzi, uzlabotos ieņēmumu stabilitāte, ņemot vērā ekonomikas nepastāvību. Tomēr daži nesenie pasākumi nodokļu jomā ir bijuši vērsti uz samazinājumiem un atvieglojumiem, un, šķiet, ka tie ir vēl vairāk palielinājuši paļaušanos uz ļoti procikliskiem ieņēmumu avotiem. Turklāt Īrijai ir vēl liels potenciāls, lai uzlabotu to, kā nodokļu sistēma var palīdzēt īstenot mērķus vides jomā.

- (10) Kā norādīts 2018. gada eurozonas ieteikumā, cīņai pret nodokļu maksātāja agresīvu plānošanas stratēģiju ir būtiska nozīme, lai ierobežotu konkurences izkropļojumus starp uzņēmumiem, nodrošinātu taisnīgu attieksmi pret nodokļu maksātājiem un aizsargātu publiskās finanses. Sakarā ar negatīvo ietekmi, ko atstāj nodokļu maksātāju agresīvās plānošanas stratēģijas starp dalībvalstīm, ir vajadzīga valstu politikas koordinēta rīcība, kas papildina ES tiesību aktus. Augstais dividenžu maksājumu un jo īpaši autoratlīdzības maksājumu līmenis liecina, ka Īrijas noteikumus izmanto uzņēmumi, kas nodarbojas ar agresīvu nodokļu plānošanu. Atbrīvojumi no ieturamajiem nodokļiem par izejošajiem dividenžu maksājumiem, ko veic Īrijā bāzēti uzņēmumi, var radīt situāciju, kurā par šiem maksājumiem vispār netiek maksāti nodokļi, ja tiem nepiemēro nodokļus arī saņēmējā jurisdikcijā. Turklāt uzņēmumi var izmantot atsevišķus noteikumus divpusējos nodokļu līgumos starp Īriju un dažām citām valstīm, lai atceltu jauno nodokļu rezidences noteikumu, ko Īrijā ieviesa 2015. gadā. Apspriešanas rezultātiem, ko Īrija veica pēc uzņēmumu ienākuma nodokļa kodeksa neatkarīgā pārskata, būs būtiska nozīme, izstrādājot izsludinātās nodokļu reformas. Komisija pieņem zināšanai pozitīvos pasākumus, kas nesen tikuši paziņoti vai pieņemti (t. i., pasākumus, kas veikti, lai vērstos pret agresīvu nodokļu plānošanu uz vietas; iespējamās aizsardzības pasākumus pret minētajām jurisdikcijām, kas nesadarbojas). Pamatojoties uz neseno informācijas apmaiņu, Komisija turpinās savu konstruktīvo dialogu, lai cīnītos pret nodokļu agresīvas plānošanas stratēģijām.
- (11) Joprojām pastāv ilgtermiņa fiskālās ilgtspējas riski, kas saistīti ar iedzīvotāju novecošanas izmaksām. Īrijā tika ieviesti daži būtiski efektivitātes pasākumi, piemēram, vienošanās ar farmācijas nozari par izmaksu ietaupījumiem, finanšu pārvaldības sistēma un finansējuma sadale pa darbības jomām. Ir veikti arī daži pasākumi, lai uzlabotu primārās veselības aprūpes pieejamību. Tomēr Īrijas veselības aprūpes sistēma ir dārga un saskaras ar daudzām problēmām, ko pastiprina strauja sabiedrības novecošana. Turklāt primārās un sociālās aprūpes pakalpojumi vēl nav spējīgi mazināt pieaugošo spiedienu uz stacionārās aprūpes jaudu un izmaksām. Plānotajai virzībai uz vispārēju veselības aprūpi ir jāsniedz atbalsts ar daudzgadu budžeta plānošanu un izdevumu labāku kontroli. Turklāt tā ir jāinformē par konstatējumiem visaptverošā izdevumu izvērtēšanā attiecībā uz veselības aprūpes nozares lietderību un efektivitāti. Turklāt būtu jāapsver primārās aprūpes kā norišu kontrolētājas stiprināšana, lai atslogotu Īrijas pārslogotās slimnīcas. Neraugoties uz virkni reformu, lai ierobežotu valsts pensiju izdevumus, ir paredzams, ka vispārējās pensiju sistēmas deficīts ilgtermiņā ievērojami pieaugs. Laicīgai izklāstītā ceļveža par pensiju reformu īstenošanai ir būtiska nozīme, lai stiprinātu Īrijas pensiju sistēmas fiskālo ilgtspēju.
- (12) Gadi, kuros pēc ekonomikas lejupslīdes ir bijis zems ieguldījumu līmenis, ir apgrūtinājuši piemērotas infrastruktūras pieejamību tādās jomās kā transports, tīra enerģija, ūdens pakalpojumi, mājokļi un telekomunikācijas. Pastāvīgi piegādes traucējumi, kā arī aizvien augošais pieprasījums turpina sekmēt degvielas cenu pieaugumu. Lai gan nešķiet, ka cenas 2016. gadā bija pārāk augstu novērtētas, bažas joprojām rada cenu pieņemamība. Ja netiks novērsti ierobežojumi, kas apgrūtina

mājokļu piedāvājumu, tie varētu veicināt nelīdzsvarotības pieaugumu. Apvienojumā ar telpisko plānošanu infrastruktūras uzlabošanai ir izšķiroša nozīme attiecībā uz piemērotu mājokļu piedāvājumu, privātā sektora ieguldījumu veicināšanu, ražīguma pieaugumu un līdzsvarotu reģionālās ekonomikas attīstību. Turklāt infrastruktūras ieguldījumiem tīrā enerģijā, tīrā transportā un sabiedriskā transportā un ūdens pakalpojumos, kā arī pastiprinātiem centieniem atjaunojamās enerģijas un aprites ekonomikas jomā būs būtiska nozīme, lai Īrija veiksmīgi pārietu uz mazoglekļa un vides ziņā noturīgu ekonomiku. Valsts attīstības plāns 2018.–2027. gadam un Valsts plānošanas satvars, kas ir daļa no stratēģijas “Īrija 2040”, būs nozīmīgi soļi pareizajā virzienā, kad tie tiks īstenoti ciešā sadarbībā ar ieinteresētajām personām.

- (13) Pašreizējie klimata pārmaiņu mazināšanas centieni neļaus Īrijai sasniegt stratēģijas “Eiropa 2020” valsts mērķus klimata jomā. Tikai nelieli panākumi ir gūti ekonomikas dekarbonizācijas būtiskajās jomās, galvenokārt lauksaimniecības, ceļu transporta un mājokļu nozarē. Tā rezultātā Īrijai būs jāizmanto elastīguma iespējas, lai izpildītu Lēmumu par kopīgiem centieniem, piemēram, jāiepērk apjomi no citām dalībvalstīm. Valsts prognozēs uzsvērts, cik apjomīgi papildu centieni ir jāveic: paredzams, ka emisijas saskaņā ar Lēmumu par kopīgiem centieniem (ar kuru nosaka saistošus ikgadējus siltumnīcefekta gāzu emisijas mērķrādītājus dalībvalstīm no 2013. līdz 2020. gadam) palielināsies līdz 2025. gadam, un pēc tam nostabilizēsies tādā līmenī, kas būs nedaudz zem 2005. gada emisijām, pamatojoties uz pašreizējo politiku. Īrija nesen pieņēma valsts klimata pārmaiņu mazināšanas plānu, kurā izklāstīts ceļvedis virzībai uz mazoglekļa ekonomiku un saskaņotu sistēmu, lai risinātu pastāvošās problēmas enerģētikas nozarē. Tomēr pašreizējais plāns piedāvā maz konkrētu jaunu klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumu. Valsts plānošanas satvarā ir arī klimata komponente, atzīstot, ka atbilstoša telpiskā plānošana būs izšķirošs klimata pārmaiņu mazināšanas faktors, ņemot vērā to, ka iedzīvotāji ir ļoti izklaidēti un Īrija ir tikai dažas lielas pilsētu teritorijas, kas visas saskaras ar būtiskām sastrēgumu un sabiedriskā transporta problēmām. Visbeidzot, valsts attīstības plānam 2018.–2027. gadam un tā efektīvai īstenošanai būs izšķiroša nozīme ekonomikas dekarbonizācijā. Šis plāns būtībā noteiks, cik lielā mērā šie papildu līdzekļi ir mobilizēti enerģētikas nozares dekarbonizācijai, atjaunojamo enerģijas avotu izmantošanai un sabiedriskā transporta un energoefektivitātes uzlabošanai.
- (14) Nodrošināt iekļaujošu izaugsmi joprojām ir problēma Īrijā. Bezdarba līmenis 2017. gadā samazinājās līdz 6,7 %, bet atsevišķas iedzīvotāju grupas joprojām ir lielā mērā nošķirtas no darba tirgus un ir sociāli atstumtas. Sociālās aizsardzības un nodokļu sistēmas ļoti efektīvi mazina nabadzību un nevienlīdzību, un Īrija ir veikusi pasākumus, lai stimulētu nodarbinātību, samazinot pabalstu un papildu maksājumu atcelšanu. Īrijas noturīgi lielais to cilvēku īpatsvars, kuriem draud nabadzība un sociālā atstumtība, ir saistīts ar augsto to cilvēku īpatsvaru, kuri dzīvo māsaimniecībās ar zemu darba intensitāti (šis rādītājs gandrīz divreiz pārsniedz ES vidējo rādītāju un ir augstākais Eiropas Savienībā –18,2 % salīdzinājumā ar 10,5 % 2016. gadā). Tas jo īpaši attiecas uz viena vecāka māsaimniecībām. Gandrīz trīs ceturtdaļas nestrādājošo Īrijā ir neaktīvi. Gan bērnu, gan vispārējais to cilvēku īpatsvars, kuriem draud nabadzība un sociālā atstumtība, 2016. gadā nedaudz samazinājās, taču tas joprojām ir augstāks nekā vidēji Eiropas Savienībā. Tādēļ Īrijai ir pilnībā jāīsteno rīcības plāns attiecībā uz bezdarbnieku māsaimniecībām, tostarp uzlabojot integrētu atbalstu personām, kuras ir visvairāk attālinātas no darba tirgus. Sociālo mājokļu piedāvājumam ir jāvelta nepārtraukta uzmanība, lai īstenotu vērienīgos mērķus un apmierinātu lielo prasījumu.

- (15) Cenas ziņā pieņemamas pilna laika kvalitatīvas bērnu aprūpes pieejamība joprojām ir problēma. Saskaņā ar Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas datiem bērnu aprūpes izmaksas Īrijā (attiecībā pret algām) 2015. gadā vientuļajiem vecākiem bija vislielākās Eiropas Savienībā, bet pāriem – otras lielākās Eiropas Savienībā. Augstās bērnu aprūpes izmaksas var būt šķērslis, lai piekļūtu algotam darbam, jo īpaši mājsaimniecībām ar zemiem ienākumiem, tostarp vientuļajiem vecākiem. Tas negatīvi ietekmē sieviešu nodarbinātības līmeni, kas 2016. gadā bija 65,4 % –tuvu ES vidējam rādītājam. Ieviešanas procesā ir likums par vienotu, cenas ziņā pieņemamu bērnu aprūpes sistēmu. 2018. gadā paredzēts veikt īstenošanu, bet jau kļūst acīmredzams, ka tā kavēsies. Bērnu aprūpes pakalpojumu sniegšanas kvalitāti jo īpaši sekmē arī iniciatīvas personāla stabilu kvalifikāciju nodrošināšanai.
- (16) Atšķirības starp zemas, vidējas un augstas kvalifikācijas darba ņēmēju nodarbinātības rādītājiem 2016. gadā bija vienas no augstākajām Eiropas Savienībā, un mazkvalificēta darbaspēka nodarbinātības līmenis ir par 10 procentpunktiem zemāks nekā pirms ekonomikas krīzes. Tā rezultātā un saistībā ar ekonomiskās aktivitātes izmaiņām prasmju neatbilstība un prasmju deficīts vairākās jomās kļūst arvien redzamāks. Tas pastiprina nepieciešamību paātrināt prasmju pilnveidošanas un pārkvalificēšanās politikas virzienus un pasākumus. Īrijā ir jo īpaši zema dalība mūžizglītībā starp mazkvalificētiem nodarbinātajiem, kas padara tos neaizsargātus pret izmaiņām darbaspēka pieprasījumā. Īrijā ir viens no zemākajiem digitālo prasmju līmeņiem Eiropas Savienībā, kas ir krasā kontrastā ar Īrijas augstākās izglītības sistēmu pabeigušo zinātnes, tehnoloģiju, inženierzinātņu un matemātikas absolventu augsto īpatsvaru. Īrijā arī ir viens no zemākajiem nodarbinātības līmeņiem personām ar invaliditāti Eiropas Savienībā.
- (17) Ražīguma pieaugumu Īrijā galvenokārt virza starptautiski uzņēmumi. Pieaug produktivitātes rādītāju atšķirība starp šiem uzņēmumiem un Īrijas vietējiem uzņēmumiem – galvenokārt mazajiem un vidējiem uzņēmumiem. Augstā starptautiskā mobilitāte dažos starptautiskajos uzņēmumos un pašreizējās neskaidrības var ilgākā laikposmā apdraudēt Īrijas ekonomikas stabilitāti un noturību. Jaunākie pētījumi liecina, ka Īrijai piederoši uzņēmumi maz izmanto Īrijas starptautisko uzņēmumu veikto darbību ierobežoto ietekmi un ieguvumus attiecībā uz ražīguma pieaugumu, inovācijām un eksporta sniegumu. Tomēr no starptautisko uzņēmumu ietekmes labumu gūst Īrijas uzņēmumi, kas veic pētniecības un izstrādes centienus. Publiskā sektora stimulēšana veikt pētniecību un izstrādi un kvalificētu darbinieku pieejamības palielināšana Īrijas mazajiem un vidējiem uzņēmumiem veicinātu jaunu tehnoloģiju ieviešanu šajos uzņēmumos. Turklāt, kā to atkārtoti norādījusi Īrijas Valsts konkurētspējas padome, Īrijas uzņēmumu konkurētspējas nodrošināšanai ir jāierobežo konkrētu ieguldījumu un jo īpaši juridisko izmaksu pieaugums. Šķēršļi juridisko pakalpojumu tirgū joprojām ir problēma, kas kavē konkurenci un palielina izmaksas pakalpojumu saņēmējiem. Tie skar galvenokārt mazos uzņēmumus, jo tie palielina tiesvedības izmaksas. Attiecībā uz jauno Juridisko pakalpojumu regulējuma aktu vēl nav ieviestas īstenošanas regulas. Sabiedriskā apspriešana, kas ir priekšnoteikums, lai īstenotu tiesību aktus, ir ievērojami aizkavējusies.
- (18) Kaut arī Īrijas finanšu sektors virzās uz ilgtspējīgu atveseļošanos, iepriekšējās problēmas joprojām rada ierobežojumus. Lai gan Īrija turpināja sekmīgi samazināt ieņēmumus nenesošus aizdevumus, to attiecība pret kopējiem bruto aizdevumiem (11,2 % 2017. gada septembrī) joprojām ir viena no augstākajām Eiropas Savienībā. Pārmērīgi liels parāds, tirgus koncentrācija un paaugstinātā nenoteiktība dažās eksporta nozarēs negatīvi ietekmē mazo un vidējo uzņēmumu joprojām vājo

pieprasījumu pēc kredītiem. Ir būtiski samazināt maksājumu kavējumus, no kuriem tādi maksājumu kavējumi, kas pārsniedz vairāk nekā 2 gadus, veido apmēram 60 % no kopējiem hipotēku parādiem 2017. gadā. Ilgtermiņa maksājumu kavējumu samazināšana arī varētu palīdzēt risināt pārmērīgi liela parāda problēmu, kas mazina stimulus uzņēmumiem, jo īpaši maziem un vidējiem uzņēmumiem, produktīvāk izmantot kredītus. Nesen veiktie Īrijas Centrālās bankas pētījumi liecina, ka pārstrukturēšanas risinājumiem, kas ietver pagaidu maksājuma samazinājumu, ir īpaši raksturīga atkārtota saistību neizpilde. Atsavināšanas un norakstīšanas dzīvotspēju varētu uzlabot un papildināt ar spēcīgāku patērētāju tiesību aizsardzības regulējumu attiecībā uz sekundārā tirgus aizdevumu pārdošanu, vienlaikus saglabājot aizdevumu pārstrukturēšanas risinājumu ilgtspēju.

- (19) 2018. gada Eiropas pusgada kontekstā Komisija ir veikusi visaptverošu Īrijas ekonomikas politikas analīzi un publicējusi to 2018. gada ziņojumā par valsti. Tā ir arī izvērtējusi 2018. gada stabilitātes programmu un 2018. gada valsts reformu programmu, kā arī pasākumus, kas veikti saistībā ar iepriekšējos gados Īrijai adresētajiem ieteikumiem. Izvērtējumā Komisija ņēma vērā ne tikai programmu lietderību ilgtspējīgas fiskālās un sociālekonomiskās politikas izveidē Īrijā, bet arī to atbilstību Savienības noteikumiem un norādēm, ņemot vērā, ka ir jānostiprina Savienības vispārējā ekonomikas pārvaldība, turpmākajos valsts lēmumos nodrošinot Savienības līmeņa ieguldījumu.
- (20) Ņemot vērā šo izvērtējumu, Padome ir izskatījusi 2018. gada stabilitātes programmu, un tās atzinums¹¹ ir atspoguļots jo īpaši 1. ieteikumā turpmāk,
- (21) Ņemot vērā Komisijas padziļināto pārskatu un šo izvērtējumu, Padome ir izskatījusi valsts reformu programmu un stabilitātes programmu. Tās ieteikumi saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 6. pantu ir atspoguļoti turpmāk 1. līdz 3. ieteikumā,

AR ŠO IESAKA Īrijai 2018. un 2019. gadā rīkoties šādi.

- 1. Panākt vidēja termiņa budžeta mērķi 2019. gadā. Izmantot neparedzētos ieņēmumus, lai ātrāk samazinātu vispārējās valdības parāda attiecību. Ierobežot nodokļu izdevumu tvērumu un skaitu un paplašināt nodokļu bāzi. Risināt problēmas ar gaidāmo izdevumu pieaugumu, kas saistīts ar iedzīvotāju novecošanu, uzlabojot veselības aprūpes sistēmas izmaksu lietderību un cenšoties īstenot iecerētās pensiju reformas.
- 2. Nodrošināt valsts attīstības plāna laicīgu un efektīvu īstenošanu, tostarp attiecībā uz tīru enerģiju, transportu, mājokļiem, ūdensapgādes pakalpojumiem un cenas ziņā pieņemamu, kvalitatīvu bērnu aprūpi. Par prioritāti noteikt darbaspējīgā vecuma pieaugušo iedzīvotāju prasmju pilnveidi, īpašu uzmanību pievēršot digitālajām prasmēm.

¹¹ Atbilstīgi Padomes Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. panta 2. punktam.

3. Veicināt Īrijas uzņēmumu un jo īpaši mazo un vidējo uzņēmumu ražīguma pieaugumu, stimulējot pētniecību un inovāciju ar mērķtiecīgu politiku, tiešākiem finansējuma veidiem un stratēģiskāku sadarbību ar ārvalstu starptautiskiem uzņēmumiem, publiskiem pētniecības centriem un universitātēm. Veicināt ilgtermiņa maksājumu kavējumu ātrāku un noturīgu samazinājumu, pamatojoties uz iniciatīvām attiecībā uz neaizsargātām mājsaimniecībām un veicinot neatgūstamu riska darījumu norakstīšanu.

Briselē,

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*